

*Лалакулич Мар'яна Юрївна,
кандидат економічних наук, доцент,
Ужгородський торговельно-економічний інститут
Київського національного торговельно-економічного університету, Ужгород*

РЕФОРМУВАННЯ ПОДАТКОВОЇ СИСТЕМИ В УМОВАХ ФІНАНСОВОЇ КРИЗИ

Найголовнішою особливістю податкової реформи в умовах фінансової кризи та наростаючої зовнішньої агресії стало прийняття Закону України «Про внесення змін до Податкового кодексу України та деяких законодавчих актів України щодо податкової реформи» від 28 грудня 2014 року №71-VIII. На основі цього Закону відбулися суттєві зміни в оподаткуванні, які почали діяти 01.01.2015 р. Суть цих змін полягає в тому, що, насамперед, зменшилася кількість податків з 22 до 9, як за рахунок їх групування, так і за рахунок скасування окремих податків (зокрема таких, як збір за провадження деяких видів підприємницької діяльності; збір у вигляді цільової надбавки до діючого тарифу на природний газ для споживачів усіх форм власності; збір на розвиток виноградарства, садівництва і хмелярства) повністю.

Вся система податків після 01.01.2015 р. отримала багаторівневу структуру: загальнодержавні податки (податок на прибуток підприємств; податок на доходи фізичних осіб; податок на додану вартість; акцизний податок; екологічний податок; рентна плата; мито) та місцеві податки і збори (податок на майно; транспортний податок; єдиний податок; збір за місця для паркування транспортних засобів; туристичний збір.

Законом України «Про внесення змін до Податкового кодексу України та деяких законодавчих актів України щодо податкової реформи» окреслено права податкових органів (право проводити перевірку правильності ведення бухгалтерського обліку; право проводити перевірку правильності та повноти визначення доходів, витрат та фінансового результату до оподаткування згідно з бухгалтерським обліком відповідно до національних положень (стандартів) бухгалтерського обліку або міжнародних стандартів фінансової звітності). Цим Законом описано підстави для проведення перевірок платників податків та отримання запитів від них. Зокрема, контролюючим органам в окремих випадках забороняється проводити документальні позапланові перевірки. При цьому, введено мораторій на проведення перевірок та здійснення перевірок для підприємств з обсягом доходу до 20 мільйонів гривень за попередній календарний рік у 2015 та 2016 роках виключно з дозволу Кабінету Міністрів України; за заявкою суб'єкта господарювання щодо його перевірки; згідно з рішенням суду або згідно з вимогами Кримінального процесуального кодексу України.

Відповідно до зазначеного вище Закону України запропоновано нові правила подання звітності, уточнено вимоги до письмового запиту про подання інформації, встановлено новий вид штрафних санкцій за неподання, подання з

порушенням встановлених строків, подання не у повному обсязі, з недостовірними відомостями або з помилками податкової звітності про суми отриманої оплати від фізичних осіб за товари (роботи, послуги).

Оцінка змін в оподаткуванні мала місце в низці публікацій як у засобах масової інформації. Згідно даних міжнародних експертів, податкова система України є вкрай неефективною та з великою кількістю корумпованих схем. Серед 183 держав, які були досліджені згідно цих критеріїв, податкова система нашої країни посіла 181 місце.

Середньостатистичне українське підприємство сплачує за рік біля 147 різноманітних зборів, податків та внесків. В тому числі мінімум 43% комерційного прибутку підприємств спрямовуються на оподаткування фонду оплати праці, що є одним з найвищих показників в Європі [2].

На особливу увагу заслуговує соціологічне опитування 75 фінансових директорів, бухгалтерів та фінансистів своїх членських компаній – представників переважно великого та середнього європейського бізнесу, який працює в Україні, щодо їх вражень від нещодавніх податкових нововведень, яке було здійснене у січні 2015 року Європейською Бізнес Асоціацією [5].

Виявилось, що 62% опитаних експертів негативно сприйняли нововведення і вважають, що порядок провадження змін є незадовільним, багато норм є недопрацьованими, суперечливими, в цілому, відсутній комплексний підхід до реформи податкової системи [5].

Зміни податкового законодавства також передбачають з 1 січня 2015 р. набрання чинності статті 267 ПКУ «Транспортний податок», відповідно до якої введено в дію новий місцевий податок [9].

Підпунктом 267.1.1 пункту 267.1 статті 267 ПКУ визначено, що платниками транспортного податку є фізичні та юридичні особи, у тому числі нерезиденти, які мають зареєстровані в Україні згідно з чинним законодавством власні легкові автомобілі, що відповідно до підпункту 267.2.1 пункту 267.2 статті 267 ПКУ є об'єктами оподаткування. Об'єктом оподаткування є легкові автомобілі, які використовувалися до 5 років і мають об'єм циліндрів двигуна понад 3000 куб. см. [9].

На нашу думку надходження в бюджет від норми статті 267 ПКУ будуть мізерними. Адже більшість зареєстрованих автомобілів, які використовувалися до 5 років і мають об'єм циліндрів двигуна понад 3000 куб. см. знаходилась на територіях Донецької та Луганської областей. Доцільніше було б цю норму скасувати залишивши збір за першу реєстрацію транспортного засобу.

Сказане вище дозволяє зробити висновок, що податкова реформа є недосконалою, недовершеною і такою, що потребує подальшої модернізації. На нашу думку, Законом України «Про внесення змін до Податкового кодексу України та деяких законодавчих актів України щодо податкової реформи» практично не враховані умови сучасної зовнішньої агресії щодо України. Якщо інші країни світу впровадили економічні санкції щодо суб'єктів господарювання, розташованих на території Росії - країни агресора по відношенню до України, то в згаданому Законі ця проблема не окреслена навіть

поверхнево. Отже, вже сьогодні потрібні нові наукові обґрунтування і виважені зміни у реформування податкової системи України. Без таких змін неможливий подальший висхідний розвиток національної економіки України.

Висновки. Враховуючи недосконалість податкового реформування важливо активізувати наукові дослідження і розробки, спрямовані на покращення функціонування податкової системи України. При цьому важливо врахувати не тільки внутрішню ситуацію, але й зовнішні загрози. Їх необхідно обговорити з представниками бізнесу, влади, науки заздалегідь, перед впровадженням в реалії життя.

Перелік використаних джерел:

1. В Україні сьогодні набуває чинності податкова реформа. РБК Україна. 01.01.2015. – [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://www.rbcua.com/ukr/v-ukraine-segodnya-vstupayet-v-silu-nalogovaya-reforma-01012015143600>.

2. Каплюк Г., Блохтур А. Податковий кодекс: переваги та недоліки. – [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://glavcom.ua/articles/1787.html>.

3. Крайник О.П. Реформування системи податкового регулювання в контексті проведення економічних реформ в Україні // Інноваційна економіка, 5'2013[43]. Всеукраїнський науково-виробничий журнал. - С.14-17.

4. Платити по-новому: в Україні стартує податкова реформа. Обов'язкове декларування корупційних доходів та інші ідеї Мінфіну з порятунку економіки. Forbes.ua. – [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://forbes.ua/ua/nation/1384535-platiti-po-novomu-v-ukrayini-startue-podatкова-reforma>.

5. Податкова реформа 2015: коментарі від бізнесу. Європейська Бізнес Асоціація. – [Електронний ресурс]. – Режим доступу: [Ttp://www.eba.com.ua/uk/information-support/eba-news/important/item/31115-2015-2-11-1221/31115-2015-2-11-1221](http://www.eba.com.ua/uk/information-support/eba-news/important/item/31115-2015-2-11-1221/31115-2015-2-11-1221).

6. Податкова реформа: 2015 26.01.2015 08:00 Перші емоції бізнесу від отриманої під новорічну ялинку податкової реформи вже починають вщухати. – [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://from-ua.com/articles/337229-podatкова-reforma-2015.html>.

7. Податковий кодекс України. Відомості Верховної Ради України (ВВР), 2011, № 13-14, № 15-16, № 17, ст.112.

8. Порошенко зняв податок з іноземної зброї. Канал 24. – [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://24tv.ua/news/showNews>.

9. Транспортний податок. Канал 24. – [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://lvivska.com/news/2015/02/19/39543>.